

Cauzele conexate 8/66 - 11/66

**Société Anonyme Cimenteries C.B.R. Cementsbedrijven N.V. și alții
împotriva
Comisiei CEE**

**HOTĂRÂREA CURȚII
15 MARTIE 1967¹**

În cauzele conexate

8/66 SOCIÉTÉ ANONYME CIMENTERIES C.B.R. CEMENTBEDRIJVEN N.V.,
SOCIÉTÉ ANONYME CIMENTS D'OBOURG
SOCIÉTÉ ANONYME DES CIMENTS PORTLAND LIÉGEOIS,
SOCIÉTÉ ANONYME COMMON BRAND, CEMENT WORKS,
SOCIÉTÉ ANONYME COMPAGNIE DES CIMENTS BELGES C.C.B.,
SOCIÉTÉ ANONYME SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DES CIMENTS PORTLAND DE
L'ESCAUT CIMESCAUT,
SOCIÉTÉ ANONYME LA FRANCO-BELGE,
SOCIÉTÉ ANONYME DES CIMENTS DE THIEU,
SOCIÉTÉ ANONYME DES CIMENTS PORTLAND J. VAN DEN HEUVEL,
LES HÉRITIERS DE FEU M. MARCEL LEMAY,
SOCIÉTÉ ANONYME CIMENTS DE VISÉ,
SOCIÉTÉ ANONYME EN LIQUIDATION CARRIÈRES ET CIMENTERIES DUTOIT,
SOCIÉTÉ ANONYME EN LIQUIDATION CIMENTS DE HAREN,

reprezentate de către consiliile lor de administrație, reprezentanții lor autorizați corespunzător sau lichidatorii lor,

asistați de către Marcel Grégoire, avocat la Curtea de apel din Bruxelles (S.A. Compagnie des Ciments Belges C.C.B. fiind asistată, de asemenea, de către Alphonse Servais, fost decan al baroului din Mons),

cu domiciliul ales în Luxemburg, la Tony Biever, 83, boulevard Grande-Duchesse-Charlotte,

9/66 CEMENTFABRIEK IJMUIDEN (CEMIJ) N.V.,

reprezentată de către membri ai consiliului de administrație,

asistați de către J. Mertens de Wilmars, avocat în baroul din Anvers, și J. J. A. Ellis, avocat pledant în baroul din Haga,

cu domiciliul ales în Luxemburg, la Ernest Arendt, 6, rue Willy-Goergen,

10/66 EERSTE NEDERLANDSE CEMENT INDUSTRIE (ENCI) N.V.,

reprezentată de către președintele și vicepreședintele consiliului de administrație,

asistați de către J. Mertens de Wilmars, avocat în baroul din Anvers, și J. J. A. Ellis, avocat pledant în baroul din Haga,

cu domiciliul ales în Luxemburg, la Ernest Arendt, 6, rue Willy-Goergen,

11/66 întreprinderile:

ALSEN'SCHE PORTLAND-CEMENT-FABRIKEN KG

Ost-West-Straße, 69, Hamburg 11

ANNELIESE PORTLAND-CEMENT- UND WASSERKALKWERKE AG

Ennigerloh i.W., Postfach 65,

BECKUMER PORTLAND-ZEMENTWERK BOMKE UND BLECKMANN

---

¹ Limbile de procedură: germana, franceza și olandeza.

Beckum Bez. Münster i.W., Postfach 31,
BONNER PORTLAND-ZEMENTWERK AG
Zementfabrik, Oberkassel (Siegkreis)
BREITENBURGER PORTLAND-CEMENT-FABRIK,
Burchardstraße, 8, Hamburg 1
BURANIA PORTLANDZEMENT- UND KALKWERKE GMBH
Büren i.W.,
DYCKERHOFF ZEMENTWERKE AG
Wiesbaden-Biebrich, Postfach 9139,
ELSA CEMENT- UND KALKWERKE AG
Neubeckum i.W., Postfach 65,
EVERS PORTLANDZEMENT- UND KALKWERKE GMBH,
Erwitte i.W.,
„FELSENFEST“ WESTFÄLISCHE PORTLAND-ZEMENT- UND KALKWERKE
GMBH
Erwitte i.W.,
„FORTUNA“ PORTLAND-ZEMENTWERKE GMBH
Geske i.W., Postfach 6,
PORTLAND- UND CEMENTFABRIK GERMANIA AG
Misburg bei Hannover, Postfach 29,
HANNOVERSICHE PORTLAND-CEMENTFABRIK AG
Misburg bei Hannover, Bahnhofstraße 2,
PORTLAND-ZEMENTWERKE HEIDELBERG AG
Heidelberg, Postfach 1328,
PORTLAND-CEMENTWERK „HELLBACH“ FELDMANN UND CO.
Beckum, Bez. Münster i.W.,
PORTLAND CEMENTFABRIK HEMMOOR
Basbeck, Postfach 20,
PORTLAND-ZEMENT-UND KALKWERKE HESSLING UND CO., KG,
Beckum, Bez. Münster i.W.,
HOLSTEINISCHE PORTLAND-CEMENT-FABRIK GMBH
Burchardstraße 8, Hamburg 1,
ZEMENTWERK „ILSE“ FRIEDRICH-WILHELM MOHN
Paderborn, Postfach 560,
W. KALTHÖNER PORTLAND-ZEMENT- UND KALKWERKE
Ennigerloh i.W., Postfach 25,
KLÖCKNER-WERKE AG, HÜTTE BREMEN
Postfach 5023, Bremen 18,
C. MERSMANN PORTLAND ZEMENTWERK
Beckum, Bez. Münster i.W., Postfach 36,
HERMANN MILKE KG
Soest i.W., Postfach 404,
MONTANZEMENT VERTRIEBS GMBH
Düsseldorf 1, Postfach 5731,
PORTLAND-ZEMENT- UND KALKWERK „NORD“, RUHR UND CO.
Beckum, Bez. Münster i.W.,
NORDCEMENT AG (V/H NORDDEUTSCHE PORTLANDCEMENT-FABRIKEN AG)
Postfach 4540, Hanover 1,
PORTLAND-ZEMENTWERKE „NORDSTERN“ JOSEF SPENNER
Erwitte i.W.,
PHOENIX ZEMENTWERKE KROGBEUMKER KG
Beckum, Bez. Münster i.W.,

E. RENFERT KG
Beckum, Bez. Münster, Postfach 30,
E. SCHWENK ZEMENTWERKE GMBH
Ulm/Donau, Hindenberggring 11-15,
TEUTONIA MISBURGER PORTLAND-CEMENTWERK
Misburg bei Hannover, Postfach 49,
TUBAG TRASS-ZEMENT- UND STEINWERKE AG
Kruft bei Andernach,
WESTDEUTSCHE KALK- UND PORTLANDZEMENT-WERKE AG
Unter Sachsenhausen 17-19, Köln 1,
WESTDEUTSCHE PORTLAND-ZEMENT- UND KALKWERKE
Gebr. Gröne
Ennigerloh i.W., Postfach 7,
PORTLAND ZEMENTWERKE „WESTFALEN“ SCHONLAU UND CO. KG
Geseke i.W., Postfach 8,
WESTFÄLISCHE PORTLAND-ZEMENTWERKE KOHLE UND CO.
Geseke i.W., Postfach 47,
PORTLANDZEMENTWERK WITTEKIND HUGO MIEBACH UND CO.
Erwitte i.W., Postfach 25,

reprezentate de către administratorii, proprietarii și managerii lor,
asistați de către H. Hellmann și K. Pfeiffer, avocați în baroul din Koln, și de către W. von
Simson, avocat la Oberlandesgericht din Düsseldorf și lector la Universitatea din Fribourg-en-
Brigau,
cu domiciliul ales în Luxemburg (Bertrange), la adresa acestuia din urmă,

reclamante,

împotriva

COMISIEI COMUNITĂȚII ECONOMICE EUROPENE, reprezentată de către consilierii
juridici J. Thiesing, G. Le Tallec, R. C. Fischer, în calitate de agenți,
cu domiciliul ales în Luxemburg, la secretariatul Serviciului juridic al executivului european,
2 place de Metz,

pârâtă,

având ca obiect o cerere de anulare a deciziilor constituite prin comunicările pe care directorul
general al Direcției Generale Concurență a CEE le-a adresat la 3 ianuarie 1966 mai multor
reclamante cu privire la aplicabilitatea articolului 85 din tratat la convenția denumită
„Noordwijks Cement Accord” (N.C.A.), încheiată în 1956 de către reclamante;

CURTEA,

constituită din A. Trabucchi (președinte de cameră), președinte, R. Monaco (președinte de
cameră), A. Donner, R. Lecourt (judecător raportor) și W. Strauß, judecători,

avocat general: K. Roemer,
grefier: A. Van Houtte,

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

Întrucât reclamantele au notificat Comisia CEE cu privire la acordul din 6 iulie 1956, denumit „Noordwijks Cement Accord”, Comisia, în conformitate cu procesul-verbal de la a 343-a ședință a sa, „a adoptat la 14 decembrie 1965 următoarea decizie”, redactată astfel: „O comunicare în temeiul articolului 15 alineatul (6) din Regulamentul nr. 17 este adresată întreprinderilor care participă la acordul înregistrat la Comisie cu numărul IV/A-00581; președintele grupului de lucru Concurență este împuternicit de către directorul general de la Concurență să transmită comunicările”;

Întrucât, în executarea acestei deliberări, la 3 ianuarie 1966 directorul general de la Concurență a trimis întreprinderilor, cu aviz de primire, o scrisoare recomandată prin care Comisia îi informează, după o examinare preliminară, că „dispozițiile articolului 15 alineatul (5) din Regulamentul nr. 17, ... care aveau ca efect suspendarea provizorie a aplicării, la acordul notificat, a dispozițiilor referitoare la amenzi prevăzute la articolul 15 alineatul (2) litera (a) din regulamentul menționat, vor înceta să se aplice acordului de la data primirii prezentei comunicări”;

Cu privire la admisibilitate

Întrucât la acțiunile în anulare introduse de întreprinderile menționate Comisia opune o excepție de inadmisibilitate pe motiv că a emis un simplu aviz, nu o decizie în sensul articolul 189 din tratat, și că articolul 15 alineatul (6) din Regulamentul nr. 17 nu prevede niciun act de natura acesteia din urmă;

Întrucât Regulamentul nr. 17, în temeiul căruia a fost adoptat actul din 14 decembrie 1965, împuternicește Comisia să impună amenzi întreprinderilor care, cu intenție sau din neglijență, încalcă dispozițiile articolului 85 alineatul (1) din tratat;

Întrucât de la acest regim de amenzi sunt exceptate, cu toate acestea, în temeiul articolului 15 alineatul (5), întreprinderile care au procedat la notificarea acordului lor și care se încadrează în limitele activității descrise în notificarea menționată;

Întrucât articolul 15 alineatul (6) permite Comisiei să retragă beneficiul acestei exceptări de la amendă în cazul în care, după examinarea preliminară, consideră că sunt îndeplinite condițiile de la articolul 85 alineatul (1) din tratat și că este neîntemeiată derogarea prevăzută la articolul 85 alineatul (3);

Întrucât, prin efectul actelor din 14 decembrie 1965 și 3 ianuarie 1966, întreprinderile au fost transferate de sub regimul exceptării de la amendă prevăzut la articolul 15 alineatul (5), care le proteja, sub regimul contrar articolului 15 alineatul (2), care le expune riscului de amendă;

Întrucât această măsură le-a privat de beneficiul unei situații juridice aflate în legătură, prin articolul 15 alineatul (5), cu notificarea acordului, prin aceasta expunându-le unui mare risc pecuniar;

Întrucât măsura menționată a afectat, în consecință, interesele întreprinderilor aducând o modificare specifică situației lor juridice;

Întrucât actul în litigiu, prin care Comisia a hotărât în mod neechivoc o măsură având efecte juridice ce afectează interesele întreprinderilor în cauză și având caracter obligatoriu pentru ele, constituie o decizie, nu un simplu aviz;

întrucât îndoiala pe care ar putea-o crea caracterul regulamentar al notificării deciziei menționate nu denaturează cu nimic caracterul acesteia și nu poate afecta admisibilitatea acțiunii;

întrucât trebuie, de asemenea, să se clarifice dacă dubla cerință de la articolul 15 alineatul (6) din Regulamentul nr. 17, în temeiul articolului 85 alineatul (1) și al articolului 85 alineatul (3) din tratat, nu implică obligatoriu să se procedeze la luarea unei decizii;

întrucât, pentru a exclude un acord de la privilegiul exceptării de la amenda prevăzută la articolul 15 alineatul (5) din Regulamentul nr. 17, Comisia trebuie, în primul rând, în temeiul articolului 15 alineatul (6), să considere că sunt îndeplinite condițiile de aplicare a articolului 85 alineatul (1) din tratat;

întrucât Comisia are, prin urmare, obligația de a aprecia faptele din litigiu, de a le confrunța cu dispozițiile articolului 85 alineatul (1) și de a hotărî pentru a constata întrunirea condițiilor diverse din acest text;

întrucât Comisia obiectează în mod eronat că acordul este interzis fără să fie nevoie de o decizie prealabilă;

întrucât în cazul în care, într-adevăr, în conformitate cu articolul 1 din regulament, acordurile „prevăzute” la articolul 85 alineatul (1) din tratat „sunt interzise fără să fie necesară o decizie prealabilă”, Comisia trebuie totuși să constate că acordul supus atenției sale este prevăzut chiar la articolul 85 alineatul (1) și întrunește în mod obiectiv toate elementele prevăzute de acest articol;

întrucât, în special, necesitatea de a ști dacă acordul, notificat în temeiul articolului 5 din regulament, poate afecta comerțul între statele membre sau dacă are ca efect denaturarea concurenței se bazează pe aprecierea elementelor economice și juridice care nu pot fi considerate întrunite independent de constatarea explicită că acest caz, considerat în individualitatea lui, întrunește toate condițiile prevăzute la articolul 85 alineatul (1);

întrucât în conformitate cu articolul 15 alineatul (6) Comisia trebuie, de asemenea, să comunice părților că ea consideră nejustificată aplicarea articolului 85 alineatul (3) din tratat;

întrucât această apreciere a Comisiei se bazează, de asemenea, pe o evaluare a elementelor de fapt și de drept care pot implica diverși factori de incertitudine și contestare;

întrucât Comisia dispune, în această privință, de o anumită posibilitate de apreciere, aceasta nu face decât să întărească obligația, în cadrul special al articolului 15 alineatul (6) din regulament, de a hotărî declarând că aplicarea articolului 85 alineatul (3) „nu este justificată”;

întrucât, în concluzie, procedura de la articolul 15 alineatul (6) obligă cu atât mai mult ca o decizie în sensul tratatului care face obiectul garanțiilor din acesta să nu fie contestată pe motiv că procedura menționată conduce, în practică, la întrebarea dacă există în mod clar o încălcare atât de gravă a interdicției formulate la articolul 85 alineatul (1) încât o exceptare în temeiul articolului 85 alineatul (3) pare exclusă;

întrucât nu se poate desprinde din absența termenului „decizie” de la articolul 15 alineatul (6), nici din caracterul preliminar al procedurii prevăzute de această dispoziție, posibilitatea de a

proceda printr-un simplu avis, din moment ce această expresie nu este utilizată expres de dispoziția menționată;

întrucât tăcerea textului, într-un domeniu care afectează garantarea drepturilor persoanelor de drept privat, nu poate conduce la interpretarea cea mai puțin favorabilă a acesteia;

întrucât, în pofida caracterului preliminar, actul prin care Comisia hotărăște în acest caz constituie ultima etapă a unei proceduri speciale, diferite de aceea care, după aplicarea articolului 19, trebuie să permită ulterior să hotărască cu privire la fond;

întrucât, în consecință, nu se poate găsi în absența trimiterii exprese de la articolul 15 alineatul (6) la unul din actele de la articolul 189 din tratat, nici în caracterul preliminar al examinării Comisiei, motive suficiente pentru a exclude noțiunea de decizie;

întrucât este invocată, de asemenea fără temei, posibilitatea întreprinderilor de a-și exercita dreptul de a introduce o acțiune în etapa finală a procedurii prevăzute la articolul 6;

întrucât în cazul în care măsura preliminară ar exclude orice control judiciar ea nu ar lăsa întreprinderilor altă alternativă, indiferent de eventualul lor drept, decât riscul unei serioase amenințări cu amenda sau cu încetarea prejudiciabilă a unui acord care, în caz de acțiune, ar fi putut eluda rigoarea interdicției;

întrucât aceasta ar fi avut efectul practic de a scuti Comisia de la adoptarea unei decizii finale datorită eficacității simplei amenințări cu amenda;

întrucât acest efect practic nu a fost omis, în acest caz, de Comisie;

întrucât din scrisoarea din 7 februarie 1966, adresată Consiliului întreprinderilor de către directorul general de la Concurență, rezultă că, de fapt, Comisia a invitat întreprinderile, sub amenințarea articolului 15 alineatul (2), să „examineze mai întâi în ce mod poate interveni dizolvarea «Noordwijks Cement Accoord»”;

întrucât, în cele din urmă, Comisia invocă în mod eronat dificultatea excesivă care ar îngreuna procedura în cazul unei acțiuni exercitate în temeiul articolului 15 alineatul (6) din regulament;

întrucât această obiecție, fără relevanță în cazul în care au trecut mai mult de trei ani între notificarea acordului și decizia preliminară, nu are, cu toate acestea, aplicare față de garanțiile individuale prevăzute de tratat și care prevalează față de toate dispozițiile;

întrucât aceste obiecții trebuie, prin urmare, eliminate;

întrucât din toate aceste elemente rezultă că actul prin care Comisia a hotărât în temeiul articolului 15 alineatul (6) din Regulamentul nr. 17 a constituit și trebuia să constituie o decizie în sensul articolului 189 din tratat;

întrucât excepția de inadmisibilitate trebuie respinsă în consecință;

Cu privire la fond

Întrucât în sprijinul acțiunilor lor în anulare, reclamantele invocă, printre alte motive, lipsa motivării deciziei;

întrucât, în conformitate cu procesul-verbal de la cea de-a 343-a ședință a Comisiei, decizia din 14 decembrie 1965 menționată anterior nu a fost însoțită de niciun motiv;

întrucât scrisoarea din 3 ianuarie 1966, prin care această decizie a fost adusă la cunoștința părților, conține numai un simplu rezumat al acordului, după care urmează afirmația „Comisia a ajuns la concluzia” că trebuie să se aplice articolul 85 alineatul (1) din tratat și că aplicarea articolului 85 alineatul (3) „nu este justificată”;

întrucât decizia contestată nu permite, prin urmare, cunoașterea motivelor în vederea cărora s-a făcut uz de articolul 15 alineatul (6) din regulament;

întrucât nu mai este posibil să se constate caracterul regulamentar al elementelor reținute de Comisie în conformitate cu care au fost considerate „îndeplinite” condițiile de la articolul 85 alineatul (1) și nejustificată aplicarea articolului 85 alineatul (3);

întrucât, cu toate că o astfel de apreciere poate fi explicată printr-o expunere succintă a motivelor în vederea caracterului preliminar al procedurii, motivele trebuie totuși să reiasă suficient de clar din decizia însăși pentru a permite Curții și celor interesați să constate aplicarea corectă a dispozițiilor;

întrucât nu se contestă că tratatul ar fi fost încălcat de Comisie prin aplicarea articolului 15 alineatul (6) din regulament în cazurile în care condițiile de aplicare a acestei dispoziții nu ar fi fost îndeplinite în mod evident;

întrucât un astfel de risc de încălcare a tratatului presupune, prin urmare, necesitatea unei motivații pentru a permite exercitarea unui control judecătoresc corespunzător;

întrucât, în afară de aceasta, departe de a atenua această obligație, necesitatea de a constata gravitatea evidentă a încălcării articolului 85 alineatul (1) sporește caracterul imperativ al acestei obligații;

întrucât în acest mod, fără a avea în vedere celelalte motive care sunt de prisos, decizia din 14 decembrie 1965, comunicată întreprinderilor prin scrisoarea din 3 ianuarie 1966, trebuie anulată din lipsa motivării;

Cu privire la cheltuielile de judecată

Întrucât pârâta a căzut în pretenții;

întrucât în conformitate cu articolul 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, orice parte care cade în pretenții este obligată la plata cheltuielilor de judecată;

întrucât Comisia Comunității Economice Europene trebuie, în consecință, să fie obligată la plata cheltuielilor de judecată;

Pentru aceste motive,

având în vedere actele de procedură;
pe baza raportului judecătorului raportor;
după ascultarea susținerilor orale ale părților;
după ascultarea concluziilor avocatului general;

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene, în special articolele 85 și 189;
având în vedere Protocolul privind statutul Curții de Justiție a Comunității Economice Europene;
având în vedere Regulamentul de procedură al Curții de Justiție a Comunităților Europene,

CURTEA,

respingând orice alte concluzii mai ample sau contrare, pronunță prezenta hotărâre:

- 1) **Decizia din 14 decembrie 1965, comunicată întreprinderilor reclamante prin scrisoarea din 3 ianuarie 1966, este anulată;**
- 2) **Comisia este obligată la plata cheltuielilor de judecată.**

	Trabucchi		Monaco
Donner		Strauß	
Lecourt			

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 15 martie 1967.

Grefier
A. Van Houtte

Președinte
A. Trabucchi
Președinte de cameră